
Državni izpitni center

M 0 8 2 5 1 1 2 3

JESENSKI IZPITNI ROK

ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Petek, 29. avgust 2008

SPLOŠNA MATURA

Izpitna pola 1 – Obča zgodovina**OD ZDRUŽITVE ITALIJE IN NEMČIJE DO KONCA PRVE SVETOVNE VOJNE**

V izpitni poli je 25 nalog. Možnih je 60 točk.

1. Pravilen odgovor je B.
1 točka
2. *Prvo vprašanje:* Gibanje karbonarjev se je zavzemalo za neodvisno, enotno, združeno in ustavno italijansko državo. *Zadostuje ena navedba. (1 točka)*
Drugo vprašanje: Karbonarji so pripravili vstajo v Neapeljskem kraljestvu (Kraljestvu dveh Sicilij). *(1 točka)*
Tretje vprašanje: Karbonarje so obsojali na smrt oziroma na dolge zaporne kazni. *(1 točka)*
Skupaj 3 točke.
3. Gibanje se je imenovalo Mlada Italija. *(1 točka)*
Gibanje je ustanovil Giuseppe Mazzini (zadostuje samo navedba priimka). *(1 točka)*
Skupaj 2 točki.
4. Začel je graditi železnice, ustanavljal je banke, pospeševal je svobodno trgovanje, pripravljal državo na pravno parlamentarno življenje, razvijal je vojsko, odpravil je privilegije Cerkve, razvoj pristanišča Genove, privabljal tuji kapital. *Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive odgovore. Upoštevamo tri pravilno navedene ukrepe. Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka, za en pravilen odgovor pa 0 točk.*
Skupaj 2 točki.
5. *Prvo vprašanje:* Povezal se je s Francijo. *(1 točka)*
Drugo vprašanje: Avstrijce so premagali v bitki pri Solferinu (upoštevamo tudi Magenti) leta 1859. *Za popoln odgovor 1 točka, delnega odgovora ne upoštevamo.*
Tretje vprašanje: Piemont je pridobil Lombardijo. *(1 točka)*
Četrto vprašanje: Odreči so se morali Nici in Savoiji (Savojskim Alpam). *Za eno navedbo 1 točka.*
Skupaj 4 točke.
6. *Prvo vprašanje:* Največ zaslug ima Giuseppe Garibaldi (zadostuje priimek). *(1 točka)*
Drugo vprašanje: Garibaldi se je s svojimi enotami izkrčal na Siciliji (jug Italije) in potem prodiral proti srednji Italiji; ko je zavzel večji del Apeninov, je osvojeno ozemlje izročil Viktorju Emanuelu II (kralju) in tako omogočil nastanek oziroma združitvev italijanske države. *Upoštevamo kratek ustrezen opis. (1 točka)*
Skupaj 2 točki.
7. Plebiscit je ljudsko glasovanje. *Upoštevamo tudi druge smiselne razlage.*
1 točka
8. *Prvo vprašanje:*
  - Do Benečije pride Italija po porazu Avstrije s Prusijo. Italijo je sicer porazilo avstrijsko cesarstvo na morju in kopnem, zaradi poraza proti Prusiji pri Kraljevem Gradcu izgubi Benečijo. *Zadostuje kratek opis dogajanja. (1 točka)*
  - Do papeške države pride Italija po porazu Francije proti Prusiji. Francija je prisiljena premakniti čete iz papeške države v Francijo zaradi vojne s Prusijo. *(1 točka)**Drugo vprašanje:* Papež je užaljen in sam sebe razglasi za »ujetnika v Vatikanu« in ne sodeluje s predstavniki italijanske države. *Zadostuje vsaka ugotovitev, da so odnosi med papežem in italijansko državo neurejeni in napeti. (1 točka)*
Skupaj 3 točke.
9. V Frankfurtu.
1 točka

10. *Prvo vprašanje:* Malonemški načrt je predvideval združitev nemških dežel brez Avstrije, velikonemški pa združitev nemških dežel in Avstrije. *Kratka predstavitev enega načrta 1 točka, za predstaviti obeh načrtov 2 točki. Upoštevamo tudi druge smiselne primerjave* (po malonemškem konceptu bi bila na čelu nove države pruska dinastija Hohenzollerjev, po velikonemškem pa Habzburžani, po malonemškem programu glavno mesto Berlin, po velikonemškem Dunaj).
Drugo vprašanje: Sprejet je bil malonemški načrt. (1 točka)
Skupaj 3 točke.
11. Vodstvo je prevzel Otto von Bismarck (zadostuje samo navedba priimka).
1 točka
12. *Prvo vprašanje:* Avstrija je izgubila vojno leta 1866 v bitki pri Kraljevem Gradcu. *Za popoln odgovor 1 točka, delnega odgovora ne upoštevamo.*
Drugo vprašanje: Posledice bitke so razpad nemške zveze, ustanovitev severnonemške zveze, Avstrija je izgubila upravo nad Holsteinom, Avstrija je morala plačati visoko vojno odškodnino, Avstrija je bila izločena iz procesa združevanja Nemčije. Začne se združevanje Nemčije, Avstrija je zaradi poraza uvedla dualizem, Avstrija izgubi Benečijo. *Za dva navedena elementa 1 točka, skupaj 2 točki.*
Skupaj 3 točke.
13. Pravilni odgovori so B, D in E. *Za vsak pravilen odgovor 1 točka.*
Skupaj 3 točke.
14. Pravilni odgovori so B, A, A, B, A in B. *Za šest pravilnih odgovorov 3 točke, za pet ali štiri 2 točki, za tri ali dva 1 točka, za enega pa 0 točk.*
Skupaj 3 točke.
15. *Prvo vprašanje:* Nemčija je v svetovni trgovini dosegla 12 %. (1 točka)
Drugo vprašanje: Po pridobivanju jekla in železa je bila Nemčija v Evropi leta 1875 na drugem mestu, leta 1910 pa na prvem. *Delnega odgovora ne upoštevamo.* (1 točka)
Tretje vprašanje: Kulturni boj je spopad med državo (Bismarck) in katoliki. (1 točka)
Skupaj 3 točke.
16. Nemčija se je z Veliko Britanijo zapletla v spor zaradi hitro razvijajočega nemškega ladjevja in težnje Nemčije po prevladi na morju, zaradi delitve kolonij v svetu, vzpona pruskega (nemškega) nacionalizma, tekmovanja v oboroževanju. *Upoštevamo tudi druge vsebinsko utemeljene odgovore.* *Za vsak vzrok 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
17. S to politiko so Nemci želeli dobiti povezavo z Jadranskim morjem in južnimi predeli Evrope.
1 točka
18. *Prvo vprašanje:* Aneksijska kriza je kriza ob priključitvi Bosne Avstriji. Z njo se zaostrijo odnosi med Srbijo in Avstro-Ogrsko. Upoštevamo tudi druge sprejemljive razlage in pomen za izbruh prve svetovne vojne. (1 točka)
Drugo vprašanje: Upoštevamo opis oblikovanja tabora antante, delitev interesnih sfer, obrambo kolonialnih imperijev, nemško oboroževalno tekmo, željo Francije po revanšizmu za izgubljena ozemlja, nemško željo po kolonijah in druge smiselne razlage. (1 točka)
Tretje vprašanje: Povod za prvo svetovno vojno je atentat v Sarajevu, ko Gavrilo Princip ubije avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda. (1 točka)
Četrto vprašanje: Posledice vojne so razpad imperijev, razpadejo ruski, nemški, avstro-ogrski in turški imperij, nezaupanje v meščanske politične sisteme, ljudje vedno bolj zaupajo diktatorskim osebnostim, ki obljublajo hitre rešitve, veliko mrtvih, na bojišču umre 10 milijonov ljudi, španska gripa, zaradi posledic pomanjkanja izbruhne gripa, emancipacija žensk, nadomeščanje moške delovne sile med vojno, Evropa izgubi glavno vlogo v svetu, vzpon Združenih držav, materialna škoda, nastanek novih držav. *Za vsako posledico 1 točka, skupaj 2 točki.*
Skupaj 5 točk.
19. Nevtralne države so ostale: Švica, Španija, Švedska. *Upoštevamo eno navedbo.*
1 točka

20. Potop potniške ladje Lusitanije, to sproži negativno javno mnenje v ZDA in zahtevo po dejavni vlogi ZDA v vojni; gospodarski vzroki, nevarnost poraza antantnih sil in bojazen Američanov, da jim nihče ne bo povrnil posojenega denarja, možnost zmage centralnih sil; nemško nagovarjanje Mehičanov, naj ZDA napovedo vojno. *Za dva navedena in kratko razložena vzroka 2 točki, samo navedba dveh vzrokov 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
21. Pravilni odgovori so 3, 1, 2, 3, 2 in 1. *Za šest pravih odgovorov 3 točke, za pet ali štiri 2 točki, za tri ali dva 1 točka, za enega pa 0 točk.*
Skupaj 3 točke.
22. *Prvo vprašanje:* Italija je stopila v vojno s podpisom Londonskega sporazuma leta 1915. (1 točka)
Drugo vprašanje: Italija je zamenjala strani, ker ji je antanta ponudila več ozemlja kakor centralni tabor. Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive odgovore. (1 točka)
Tretje vprašanje: Boje ob Soči je napovedal pesnik Simon Gregorčič. (1 točka)
Skupaj 3 točke.
23. *Prvo vprašanje:* Vojna na vzhodu se konča z mirom v Brest Litovskem. (1 točka)
Drugo vprašanje: Rusija je izgubila Litvo, Latvijo in Estonijo, Finsko, Poljsko in Ukrajino. *Za navedbo dveh držav 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
24. *Prvo vprašanje:* Posebnosti soškega bojišča so bojevanje v visokogorju, uporaba hladnega orožja, velika nevarnost kamenja, gradnja gorskih žičnic, velike težave s preskrbo, gradnja kavern. *Upoštevamo tudi druge strokovno utemeljene odgovore in razlage. Za dve navedeni in kratko razloženi posebnosti bojevanja 2 točki, samo navedba dveh posebnosti 1 točka.*
Drugo vprašanje: Civilno prebivalstvo je soška fronta pahnila v izgnanstvo, porušeni so bili njihovi domovi, upoštevamo tudi druge sprejemljive odgovore. *Za en pravilno naveden element 1 točka.*
Skupaj 3 točke.
25. Pravilni odgovori so 6, 1, 5, 3, 2 in 4. Upoštevamo tudi zapis: 1917, 1859, 1914, 1866, 1861 in 1871. *Za šest pravih odgovorov 3 točke, za pet ali štiri 2 točki, za tri ali dva 1 točka, za enega pa 0 točk.*
Skupaj 3 točke.

Izpitna pola 2 – Narodna zgodovina**SLOVENCİ V PRVIH DVEH DESETLETJIH PO DRUGI SVETOVNI VOJNI**

V izpitni poli je 25 nalog. Možnih je 60 točk.

1. *Prvo vprašanje:* Lista Ljudske fronte (OF v Sloveniji). (1 točka)
Drugo vprašanje: Z uvedbo t.i. črne skrinjice, skrinjice brez liste. (1 točka)
Tretje vprašanje: Pritiski na posamezne volivce, pretakanje kroglic iz ene v drugo skrinjico, pretrganje traku – zvočnost kroglic. *Za omembo dveh zlorab 1 točka.*
Četrto vprašanje: Na teh volitvah so prvič v Sloveniji in Jugoslaviji lahko volile tudi ženske. (1 točka)
Skupaj 4 točke.
2. Po vsej državi so potekali sodni procesi proti nacističnim vojnim zločincem (von Loehr), sodelavcem okupatorjev in funkcionarjem kvizlinških vlad ter pripadnikom cerkvene hierarhije. Največji del obračuna pa je potekal po izvensodni poti. Tisoče domobrancev, ustašev, hrvaških domobranov, ustašev in drugih so pobili po raznih krajih Slovenije in Hrvaške. *Za navedbo sodnih procesov 1 točka, za omembo izvensodnih pobojev 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
3. Ločitev Cerkev od države, ukinitvev cerkvenih šol, verouka v šolah, prepoved karitativne dejavnosti, teološko fakulteto so izločili iz univerze, sodni procesi proti katoliškim duhovnikom, ukinitje cerkvenih praznikov, cerkvenega tiska, uničevanje cerkva oziroma spreminjanje njihove namembnosti ...
Za navedbo štirih ukrepov 2 točki, treh ali dveh pa 1 točka.
Vzroki za to so v medvojnem ravnanju cerkvenih oblasti, bojazen, da bi Cerkev ogrozila revolucionarno oblast, materialno bogastvo Cerkev, nepopustljivost Vatikana do socializma.
Priznamo tudi vsak drug strokovno pravilen odgovor. (1 točka)
Skupaj 3 točke.
4. *Prvo vprašanje:* Z agrarno reformo so uresničevali geslo »zemljo tistemu, ki jo obdeluje«. (1 točka)
Drugo vprašanje: Zemljo so odvzeli veleposestnikom, neagrarnim lastnikom (bankam), cerkvenim ustanovam, veleposestnikom, tujcem (Nemcem). *Za navedbo štirih skupin 1 točka.*
Tretje vprašanje: Agrarna reforma ni prinesla pričakovanih rezultatov, ker je zemljo še bolj razdrobila; novi lastniki niso proizvajali tržnih presežkov (ročna obdelava, nimajo denarja za gnojila, boljše semena ...); novi lastniki niso izkušeni pri obdelavi zemljišč. *Priznamo tudi vsak drug strokovno pravilen odgovor. Za eno pravilno pojasnitev 1 točka.*
Skupaj 3 točke.
5. Pravilni odgovori so A, D in E. *Za vsak pravilen odgovor 1 točka.*
Skupaj 3 točke.
6. Odkup so določali glede na velikost obdelovalne površine ali žetveni (hektarski) donos. *Za eno utemeljitev 1 točka.*
Kmetje so se upirali zaradi številnih zlorab, ki so jih storili pobiralci, želja, da bi sami prodajali izdelke po tržni ceni. (1 točka)
Skupaj 2 točki.
7. UNRRA (Administracija Združenih narodov za pomoč in obnovo).
1 točka
8. *Prvo vprašanje:* Načrt je do zadnje podrobnosti predvidel razvoj industrije, kmetijstva in trgovine. *Priznamo tudi vsak drug strokovno pravilen odgovor. (1 točka)*
Drugo vprašanje: Z ukrepom zmanjševanja naložb v slovensko gospodarstvo (politika čakanja razvitejših republik, vlaganje v manj razvite republike), pošiljanjem strokovnjakov iz Slovenije, višji davki. *Priznamo tudi vsak drug strokovno pravilen odgovor. Za eno navedbo 1 točka.*
Skupaj 2 točki.

9. Glavno besedo v tem času ima administracija oziroma birokracija, ki vodi in upravlja državo, sprejema in odloča o vseh najpomembnejših odločitvah v državi. *Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive odgovore.*
1 točka
10. *Prvo vprašanje:* Črna borza je skrivanje izdelkov in njihovo prodajanje po višjih cenah. Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive odgovore. (1 točka)
Drugo vprašanje: Pomanjkanje dobrin, dvolični odnos do nepravilnosti v novi družbi. *Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive odgovore. Za en pojasnjen element 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
11. *Prvo vprašanje:* Zahodni zavezniki niso želeli prepustiti Trsta zaradi vojaškega strateškega pomena, ki ga je imel pri preskrbi zavezniških čet, bali so se širjenja komunističnega vpliva po svetu. *Za en naštet element 1 točka.*
Drugo vprašanje: Sporno ozemlje so razdelili po Morganovi črti. (1 točka)
Tretje vprašanje: Do pariške mirovne pogodbe je bilo ozemlje razdeljeno na cono A Julijske krajine in cono B Julijske krajine. (1 točka) *Delnega odgovora ne upoštevamo.*
Skupaj 3 točke.
12. *Prvo vprašanje:*
– Nova politična tvorba se je imenovala Svobodno tržaško ozemlje. (1 točka)
– Cono A STO so upravljali Angleži in Američani (Angloameričani). Cono B STO so upravljali Jugoslovani. (1 točka)
Drugo vprašanje: Dokončno je bila meja določena z osimskim sporazumom. (1 točka)
Skupaj 3 točke.
13. *Prvo vprašanje:* Slovenski manjšini v Avstriji zagotavlja varstvo 7. člen ADP. (1 točka)
Drugo vprašanje: Slovenci v Avstriji imajo pravico do lastnih osnovnih in srednjih šol, pravico do uporabe slovenščine v uradih in sodstvu, pravico do dvojezičnih krajevnih napisov ... *Za dve naštet pravici 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
14. Pravilne rešitve so A, B, A, A, B in A. *Za šest pravih rešitev 3 točke, za pet ali štiri 2 točki, za tri ali dve 1 točka, za eno pravilno rešitev pa 0 točk.*
Skupaj 3 točke.
15. *Prvo vprašanje:* Informbiro pomeni Informacijski biro komunističnih strank. Zadošča informacijski biro. (1 točka)
Drugo vprašanje: Ustanovljen je bil, da bi nadzoroval, povezoval in usklajeval delovanje komunističnih strank (držav). *Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive odgovore. (1 točka)*
Skupaj 2 točki.
16. *Prvi element:* Odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo so dobri, Jugoslavija sledi sovjetskemu zgledu poti v socializem, Sovjetska zveza podpira jugoslovanske zahteve. *Upoštevamo tudi druge smiselne razlage. (1 točka)*
Drugi element: Vzrok za spor je želja Sovjetske zveze, da bi jugoslovansko vodstvo spraval pod njen večji vpliv. *Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive odgovore. (1 točka)*
Tretji element: Gospodarska blokada, umik gospodarskih svetovalcev iz Jugoslavije, vojaški pritisk in izzivanje na mejah, kulturni pritisk, prekinitev kulturne izmenjave med državami. *Upoštevamo tudi druge strokovno sprejemljive razlage. Za opis vsakega pritiska 1 točka, skupaj 2 točki. Če sta pritiska samo naštet, 1 točka.*
Četrti element: Taborišče Goli otok, odstranitev ljudi s ključnih položajev, izključitve iz KPJ, zapori, čistke. (1 točka)
Skupaj 5 točk.
17. Oblast je prevzel delavski razred (delavci), uvedena je bila družbena lastnina. *Delnega odgovora ne priznamo.*
1 točka

18. *Prvo vprašanje:* Sava (Kranj). (1 točka)
Drugo vprašanje: Naloge DS so bile pomagati vodstvu podjetij pri reševanju gospodarskih nalog, proučujejo gospodarske načrte podjetij, dajejo mnenja ... *Za vsako vsebinsko pravilno pojasnitev 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
19. *Prvo vprašanje:* ZKJ je želela pokazati, da ni več na oblasti, ampak da je vodilna idejna sila, ki pelje družbo v pravo smer. Prišlo je do formalne ločitve države in partije (1 točka). *Priznamo vsak pravilen, ustrezno strokovno pojasnjen odgovor.*
Drugo vprašanje: Ne. V Jugoslaviji je še vedno enostrankarski sistem, na volitvah ne kandidira več strank ... *Za vsako vsebinsko strokovno pravilno utemeljitev 1 točka. Delnega odgovora ne upoštevamo.*
Skupaj 2 točki.
20. Pravilni odgovori so A, E in F. *Za vsak pravilen odgovor 1 točka.*
Skupaj 3 točke.
21. Pravilne rešitve so elektroindustrija (1 točka); kovinska industrija (1 točka); gradbeništvo, v državi se je veliko gradilo (gospodarski objekti, stanovanja, infrastruktura ...), obnavljalo ... (1 točka)
Skupaj 3 točke.
22. *Prvo vprašanje:* Konec prisilne kolektivizacije, konec obveznega odkupa, sprostitev trgovine s kmetijskimi pridelki. *Za dve vsebinsko smiselno pravilni navedbi 1 točka.*
Drugo vprašanje: Velikost posesti je bila omejena na deset hektarjev obdelovalne zemlje, ker naj bi tako preprečili kmetom bogatenje oziroma ustvarjanje kapitalističnih odnosov. *Za eno vsebinsko pravilno strokovno utemeljeno pojasnitev 1 točka.*
Skupaj 2 točki.
23. Avtomobili, televizorji, električni štedilniki, pralni stroji, hladilniki, sesalniki, mali gospodinjski aparati, modernejše pohištvo (»švedske kuhinje«) ... *Za tri pravilne navedbe 1 točka.*
Skupaj 1 točka.
24. *Prvo vprašanje:* Zavzemali so se za večjo vlogo trga, razvoj trgovine, bančništva, prometa in storitvenih dejavnosti. *Za vsako vsebinsko strokovno pravilno pojasnitev 1 točka.*
Drugo vprašanje: Stane Kavčič je moral predčasno v pokoj (odstavijo ga). (1 točka)
Skupaj 2 točki.
25. Pravilni odgovori so 5, 2, 4, 6, 3 in 1. *Za šest pravih odgovorov 3 točke, za pet ali štiri 2 točki, za tri ali dva 1 točka, za enega pa 0 točk.*
Skupaj 3 točke.